

LIETUVOS VERSLUMO TENDENCIJŲ APŽVALGA 2014 M. I PUSM.

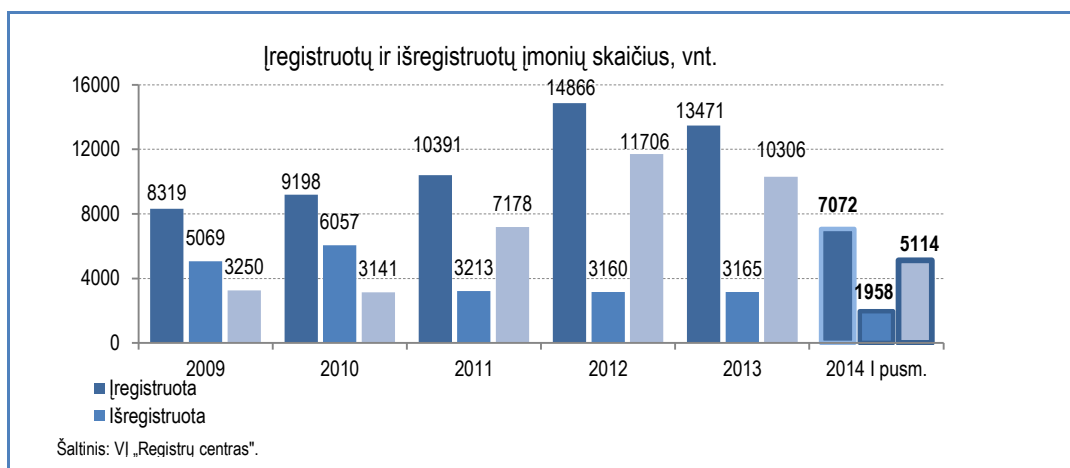
Paskelbta: 2014 m. spalio mėn. 13 d.

I. SANTRAUKA

- ▶ 2014 m. I pusm. buvo įregistruota 7072 naujos įmonės, t. y. 80 arba 1,1 proc. daugiau negu atitinkamu laikotarpiu prieš metus. Tačiau išregistruotų įmonių skaičius per metus padidėjo 23,3 proc., t. y. per 2014 m. pirmąjį pusmetį išregistruoti 1958 juridiniai asmenys.
- ▶ Sunkumus patyrusių įmonių raidos tendencija rodo, kad reikšmingų verslo supaprastėjimo požymių nėra, o išregistruotų įmonių skaičiaus padidėjimas vertintinas kaip techninis veiksnys.
- ▶ Lietuvoje sparčiausiai tebedaugėja mažųjų bendrijų ir uždarytųjų akcinių bendrovių. 2014 m. liepos 1 d. Lietuvoje buvo registruota 4949 mažosios bendrijos, t. y. 70 proc. arba 2004 daugiau negu atitinkamu laikotarpiu prieš metus (jei palygintume su 2013 m. paskutinio ketvirčio duomenis, padidėjimas siekė 25,4 proc.).
- ▶ 2014 m. I ketv. (paskutinis ketvirtis, kurio duomenys šiuo metu yra paskelbti), palyginti su laikotarpiu prieš metus, bendras Lietuvoje sunkumus patyrusių įmonių skaičius mažėjo 2,1 proc.
- ▶ 2014 m. II ketv., palyginti su 2013 m. II ketv., savarankiškai dirbančių asmenų skaičius padidėjo 3,2 proc., iki 140 tūkst. žmonių. Tarp jų gyventojų, dirbančių su verslo liudijimu, skaičius per metus išaugo 10,9 proc. iki 60 851, o individualią veiklą vykdančių su pažyma skaičius augo 21,9 proc. iki 65 872.
- ▶ 2014 m. II ketv., palyginti su 2013 m. II ketv., laisvų darbo vietų skaičius padidėjo 29,8 proc., arba nuo 8 878 iki 11 522 darbo vietų. Daugiausia laisvų darbo vietų (kaip įprasta) 2014 m. II ketv. buvo apdirbamosios gamybos, viešojo valdymo ir gynybos bei transporto ir saugojimo sektoriuose.
- ▶ 2014 m. II ketv., palyginti su 2013 m. II ketv., užimtų darbo vietų skaičius padidėjo 2,8 proc., arba 33 005 – iki 1,22 mln. darbo vietų. Daugiausia užimtų darbo vietų 2014 m. II ketv. buvo didmeninės ir mažmeninės prekybos, apdirbamosios gamybos, švietimo ir transporto bei saugojimo sektoriuose.
- ▶ 2014 m. II ketv. gamybos pajėgumai pramonėje (eliminavus sezono įtaką), buvo išnaudoti 74,5 proc. ir 2,0 proc. punkto viršijo 2013 m. II ketv. lygį. Tarp Lietuvos kaimynių mažiausiai gamybos pajėgumai buvo išnaudoti Latvijoje, kur rodiklis siekė 71,2 proc. Estijoje rodiklis buvo kiek didesnis (72,5 proc.).
- ▶ 2014 m. II ketv. kaip pagrindinį veiksni, ribojantį gamybos apimtį, 41,0 proc. apklaustų Lietuvos įmonių nurodė paklausos trūkumą, 33,8 proc. apklaustų įmonių nurodė, kad gamybos apimčių neribuoja jokie veiksniai, kai tuo tarpu 2013 m. II ketv. paklausos trūkumą paminėjo 49,1 proc. apklaustų įmonių.

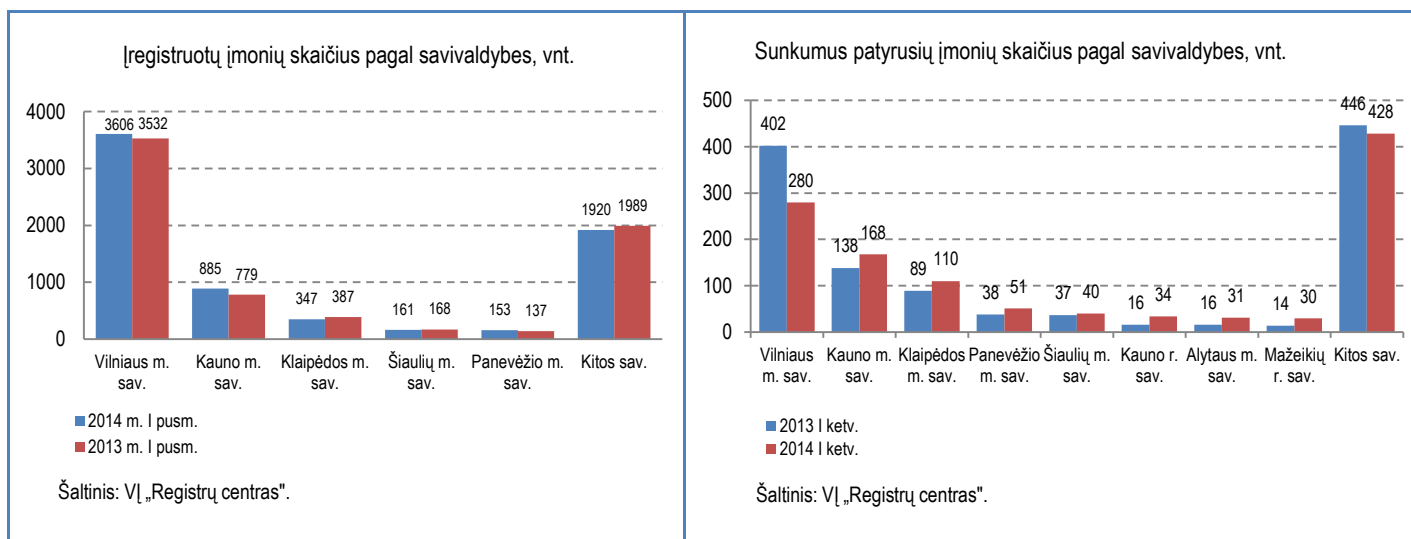
II. VERSLO SUBJEKTAI IR DARBUOTOJAI

- ▶ **2014 m. I pusm. buvo įregistruota 7072 naujos įmonės, t. y. 80 arba 1,1 proc. daugiau negu atitinkamu laikotarpiu prieš metus.** Tačiau išregistruotų įmonių skaičius per metus padidėjo 23,3 proc., t. y. per 2014 m. pirmąjį pusmetį išregistruoti 1958 juridiniai asmenys. Vis dėlto sunkumus patyrusių įmonių raidos tendencija rodo, kad reikšmingų verslo supaprastėjimo požymių nėra, o išregistruotų įmonių skaičiaus padidėjimas – labiau techninio pobūdžio veiksnys.
- ▶ **Lietuvoje sparčiausiai tebedaugėja mažųjų bendrijų ir uždarytųjų akcinių bendrovių.** 2014 m. liepos 1 d. Lietuvoje buvo registruota 4949 mažosios bendrijos, t. y. 70 proc. arba 2004 daugiau negu atitinkamu laikotarpiu prieš metus (jei palygintume su 2013 m. paskutinio ketvirčio duomenimis, padidėjimas siekė 25,4 proc.). Nors plėtra pakankamai stipri, verta pastebėti, kad mažųjų bendrijų steigimo tempas šiek tiek rimsta. Per 2014 m. pirmąjį pusmetį mažųjų bendrijų per ketvirtį vidutiniškai padaugėjo 454, t. y. pastebimai mažiau negu 2013 m. pirmąjį pusmetį, kuomet šis rodiklis siekė 851.

► **2014 m. I pusm. pusė naujų juridinių asmenų buvo įsteigta Vilniaus miesto sav. – 3606 juridiniai asmenys** (50,9 proc. visų Lietuvoje įsteigtų juridinių asmenų), antroje vietoje buvo Kauno miesto sav. su 885 naujų juridinių asmenų (12,5 proc. visų Lietuvoje įsteigtų juridinių asmenų), 347 nauji juridiniai asmenys buvo įsteigti Klaipėdos miesto sav. (4,9 proc. Lietuvoje įsteigtų juridinių asmenų). Vertinant didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio) ir mažesnių savivaldybių subendrintas tendencijas, plėtros dinamika keičiasi nedaug. 2014 m. I pusm., palyginti su 2013 m. I pusm., didžiuosiuose miestuose buvo įsteigta 2,9 proc. daugiau įmonių, didžiausia plėtra – Kaune ir Panevėžyje (atitinkamai 13,6 proc. ir 11,6 proc.), didžiausias kritis – Klaipėdoje (–10,3 proc.).

► Sunkumus patyrusių juridinių asmenų¹ vertinimas, atliekamas pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos skelbiamus duomenis, rodo, kad **2014 m. I ketv.** (paskutinis ketvirtis, kurio duomenys šiuo metu paskelbti), **palyginti su laikotarpiu prieš metus, bendras Lietuvoje sunkumus patyrusių įmonių skaičius mažėjo 2,1 proc.** Daugiausia sunkumus patyrusių įmonių, kaip įprasta, užregistruota Vilniaus miesto sav. – 280 (23,9 proc. visų Lietuvoje sunkumus patyrusių įmonių), Kauno miesto sav. – 16,8 (14,4 proc. visų Lietuvoje sunkumus patyrusių įmonių), Klaipėdos miesto sav. – 110 (9,4 proc. visų Lietuvoje sunkumus patyrusių įmonių). 2014 m. I ketv. 46,6 proc. visų Lietuvos savivaldybių (28 iš 60) sunkumus patyrusių įmonių skaičius augo. 2014 m. I ketv., palyginti su 2013 m. I ketv., sunkumus patyrusių įmonių skaičius labiausiai mažėjo elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo veikloje (31 įmone arba 73,8 proc. mažiau), švietimo (16 juridinių asmenų arba 50 proc. mažiau) bei profesinio, mokslinio ir techninio sektoriaus juridinių asmenų (12 įmonių arba 16,9 proc. mažiau). Tuo tarpu daugiausiai sunkumų patyrusių įmonių padaugėjo didmeninės ir mažmeninės prekybos srityje (išaugo nuo 263 iki 299 įmonių).

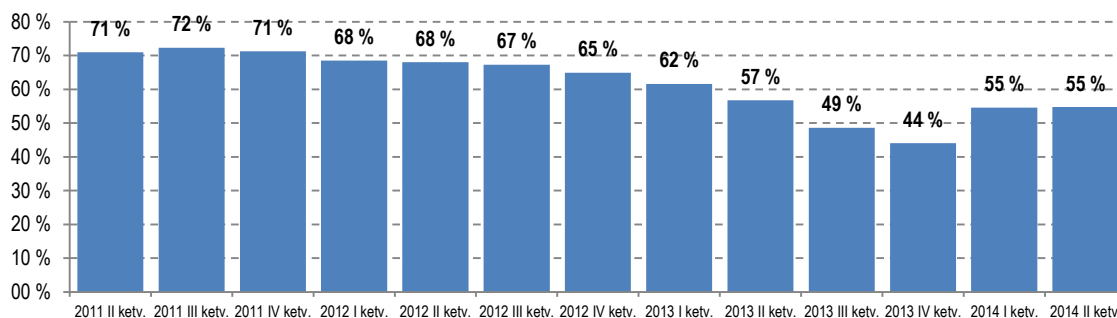
► **2014 m. I pusm. vienerius metus ir vieną dieną išgyvenusių² įmonių dalis sudarė 54,7 proc.** Mažiausia išgyvenusių įmonių dalis tarp savo pagrindinę veiklos sritį deklaravusių įmonių buvo didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje, variklinių transporto priemonių bei motociklų remonto veikloje – jų išgyveno 51,1 proc. 2013 m. I pusm. veiklą pradėjusių įmonių profesinės, mokslinės ir techninės veiklos srityje – 63,7 proc., transporto ir saugojimo – 77,8 proc., statybos sektoriuje – 82,0 proc. Pagal mažiau nei vienerius metus išgyvenusių įmonių dalį tarp visų Lietuvos savivaldybių pirmoje vietoje buvo Vilniaus miesto savivaldybė (vos 25,7 proc. 2013 m. I pusm. įsteigtų įmonių tęsė savo veiklą ilgiau nei metus). Pavyzdžiui, Vilniaus miesto sav. didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto sektoriuose savo veiklą tęsė tik 18,7 proc. prieš metus įregistruotų įmonių, tai yra, veiklos nebetęsė 564 iš 694 įsteigtų įmonių. Profesinės, mokslinės ir techninės veiklos sektoriuje 2014 m. I pusm. savo veiklą tęsė 43,8 proc., transporto ir saugojimo sektoriuje – 54 proc., statybos – 61,5 proc. prieš metus (2013 m. I pusm.) Vilniuje veiklą pradėjusių vykdyti įmonių.

► **Panašus pagal „neišgyvenimą“ pirmaujančių veiklos sektorių trejetukas susidarė ne tik Vilniaus miesto sav.,** tačiau ir bendrai Lietuvos mastu: didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių bei motociklų remonto srityje veiklą tęsė 51,1 proc. 2013 m. I pusm. savo veiklą pradėjusių įmonių, profesinės, mokslinės ir techninės veiklos sektoriuje – 63,7 proc., o informacijos ir ryšių srityje – 76,3 proc.

¹ Sunkumus patyrusi įmonė – įmonė, kurios būklė iš „veikianti“ atitinkamo ketvirčio laikotarpiu pakeista į „likviduojama“, „bankrutuojanti“, „išregistruota“ arba „reorganizuojama“.

² Išgyvenusi įmonė – įmonė, kurios statusas „veikianti“ nepasikeitė į kitą statusą.

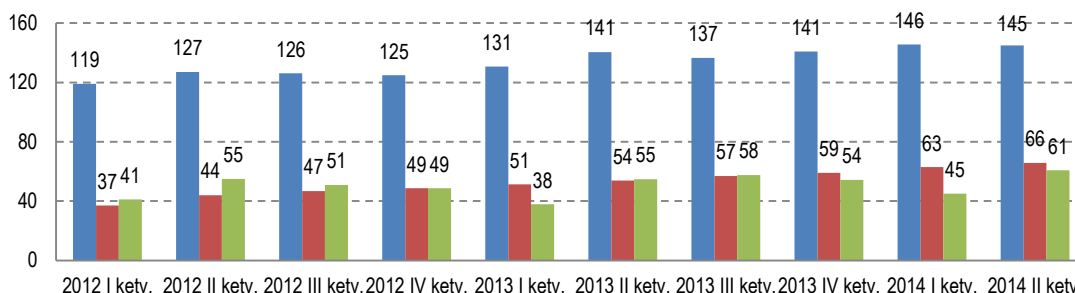
Vienerius metus ir vieną dieną išgyvenusių įmonių dalis, proc.

Šaltinis: VĮ „Registrų centras“.

► **2014 m. II ketv., palyginti su 2013 m. II ketv., savarankiškai dirbančių asmenų skaičius padidėjo 3,2 proc., iki 140 tūkst. žmonių.** Iš jų gyventojų, dirbančių su verslo liudijimu, skaičius per metus išaugo 10,9 proc. iki 60 851, o individualią veiklą vykdančių su pažyma skaičius augo 21,9 proc. iki 65 872. Skaičius gyventojų, individualią veiklą vykdančių su pažyma, tiek įsigijusių verslo liudijimus, stabiliai auga nuo 2013 m. vidurio.

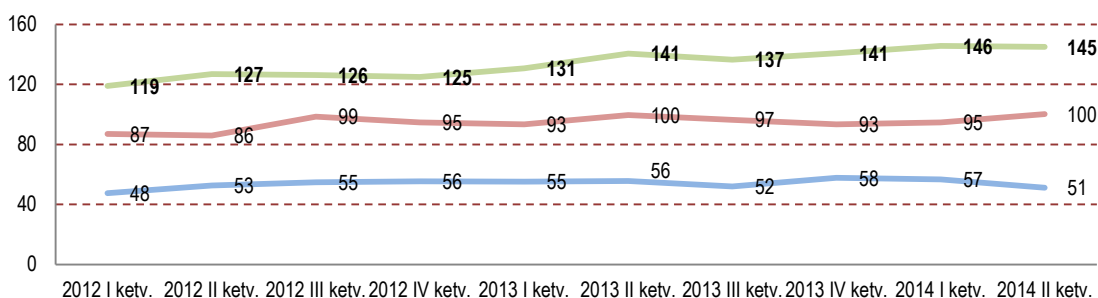
Savarankiškai dirbantys asmenys, tūkst.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

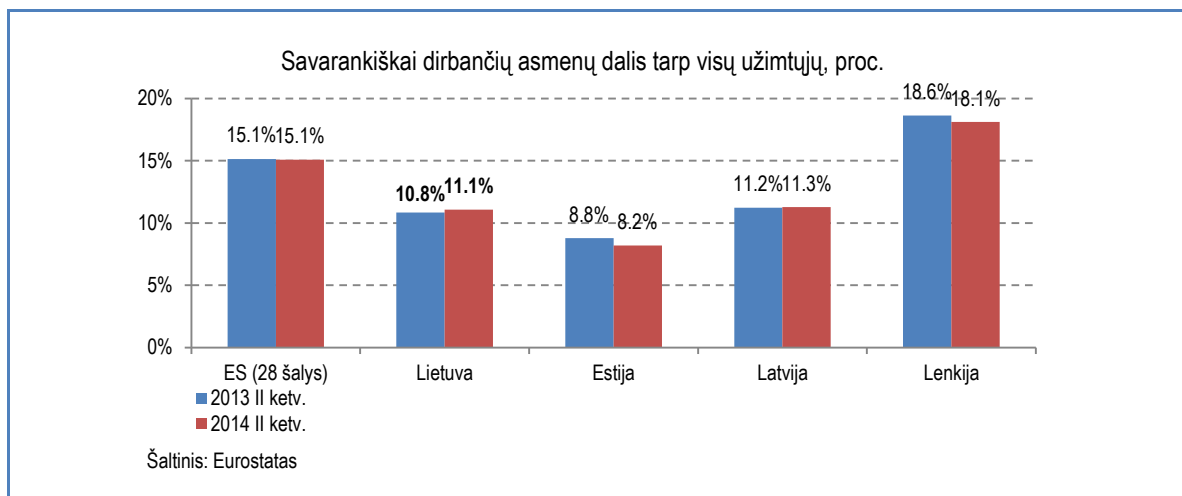
► **ES (28 šalys) 2014 m. II ketv., palyginti su 2013 m. II ketv., savarankiškai dirbančių asmenų skaičius padidėjo 0,2 proc. nuo 32,93 mln. asmenų iki 32,99 mln. asmenų,** Latvijoje savarankiškai dirbančių asmenų skaičius taip pat didėjo 0,6 proc. (iki 100,3 tūkst. asmenų), o kitose Lietuvos ES kaimynėse – Estijoje bei Lenkijoje – savarankiškai dirbančių asmenų skaičius buvo mažesnis negu prieš metus, atitinkamai kritęs siekė 7,9 proc. (iki 51,2 tūkst. asmenų) ir 1,0 proc. (iki 2,8 mln. asmenų).

Savarankiškai dirbantys asmenys Baltijos šalyse, tūkst.

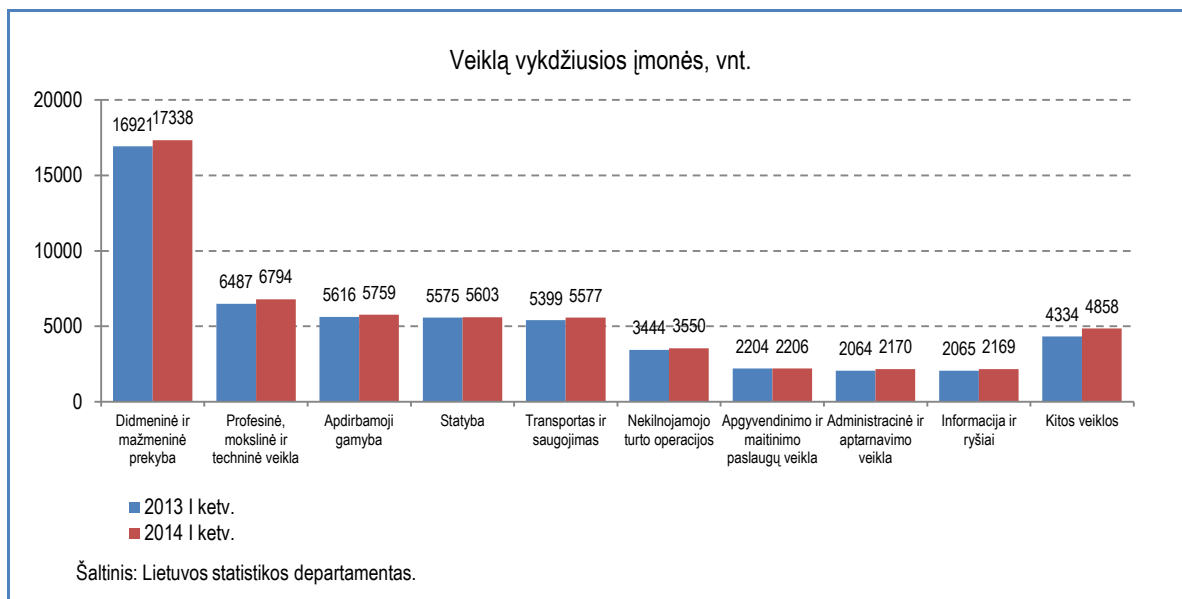

Šaltinis: Eurostatas.

► Nagrinėjant savarankiškai dirbančių asmenų visų užimtųjų tarpe dalį, galime matyti, kad Lietuvoje 2014 m. II ketv. savarankiškai dirbančių asmenų dalis, palyginti su 2013 m. II ketv., padidėjo 0,2 proc. punkto (nuo 10,8 proc. iki 11,0 proc. visų užimtųjų), tuo tarpu kitose Baltijos šalyse raida skyrėsi – Latvijoje savarankiškai dirbančių dalis nuo bendro užimtųjų skaičiaus padidėjo tik vos 0,06 proc. punkto ir tebebuvo 11,3 proc., o Estijoje savarankiškai dirbančių dalis sumažėjo 0,6 proc. punkto iki 8,2 proc. Lenkijoje savarankiškai dirbančiųjų dalis mažėjo 0,5 proc. punkto iki 18,1 proc. visų užimtųjų. Bendrai visų ES valstybių šis rodiklis per metus beveik nesikeitė (sumažėjo vos 0,05 proc. punkto) ir tebebuvo 15,1 proc. visų užimtųjų.

► Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2014 m. I ketv. (paskutinis ketvirtis, kurio duomenys šiuo metu paskelbti) Lietuvoje ekonominę veiklą vykdė 56 024 įmonės – 3,5 proc. arba 1915 įmonių daugiau nei atitinkamu 2013 m. laikotarpiu. Veiklą vykdančių įmonių skaičius didėjo daugiausia dėl: didmeninės/mažmeninės prekybos bei variklinių transporto priemonių remonto sektoriaus įmonių skaičiaus plėtros – 417 įmonių arba 2,4 proc. daugiau, profesinės, mokslinės ir techninės veiklos – 417 įmonių arba 4,7 proc. daugiau, taip pat elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo sektoriaus – 275 įmonėmis arba 7,1 proc. daugiau.

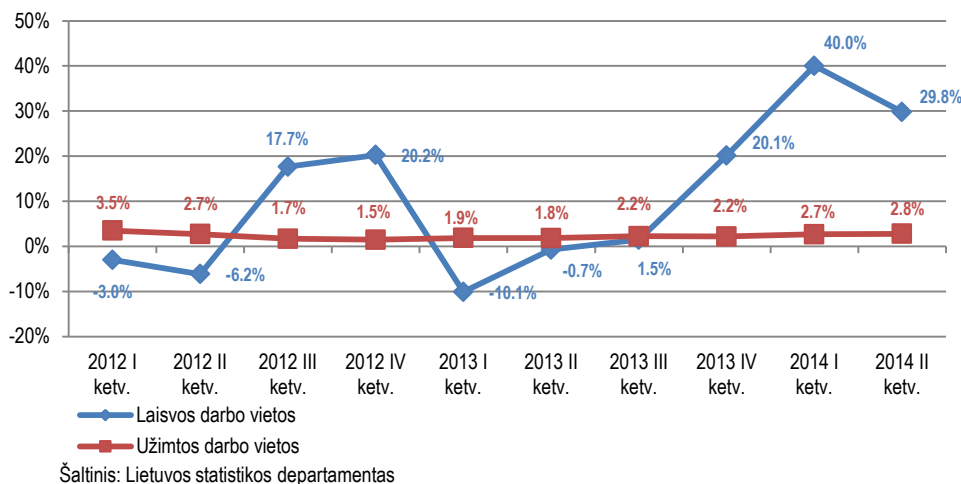

► 2014 m. II ketv., palyginti su 2013 m. II ketv., laisvų darbo vietų skaičius padidėjo 29,8 proc. arba nuo 8 878 iki 11 522 darbo vietų. Daugiausia laisvų darbo vietų (kaip įprasta) 2014 m. II ketv. buvo apdirbamosios gamybos (2372), viešojo valdymo ir gynybos (1422) bei transporto ir saugojimo (1242) sektoriuose. Didžiausias laisvų darbo vietų lygis³ susidarė finansų ir draudimo (2,1 proc.), informacijos ir ryšių (2,0 proc.) bei viešojo valdymo (1,8 proc.) sektoriuose.

► 2014 m. II ketv., palyginti su 2013 m. II ketv., užimtų darbo vietų skaičius padidėjo 2,8 proc. arba 33 005 – iki 1,22 mln. darbo vietų. Daugiausia užimtų darbo vietų 2014 m. II ketv. buvo didmeninės ir mažmeninės prekybos (213 941), apdirbamosios gamybos (191 855), švietimo (147 490) ir transporto bei saugojimo (103 312) sektoriuose. 2014 m. II ketv., palyginti su 2013 m. II ketv., užimtų darbo vietų skaičius labiausiai padidėjo didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje (7 416 darbo vietų arba 3,6 proc. daugiau), apdirbamosios gamybos sektoriuje (6 832 darbo vietomis arba 3,7 proc. daugiau) ir transporto bei saugojimo sektoriuje (4 454 darbo vietomis arba 4,5 proc. daugiau).

³ Laisvų darbo vietų lygis = laisvos darbo vietos / užimtų darbo vietos.

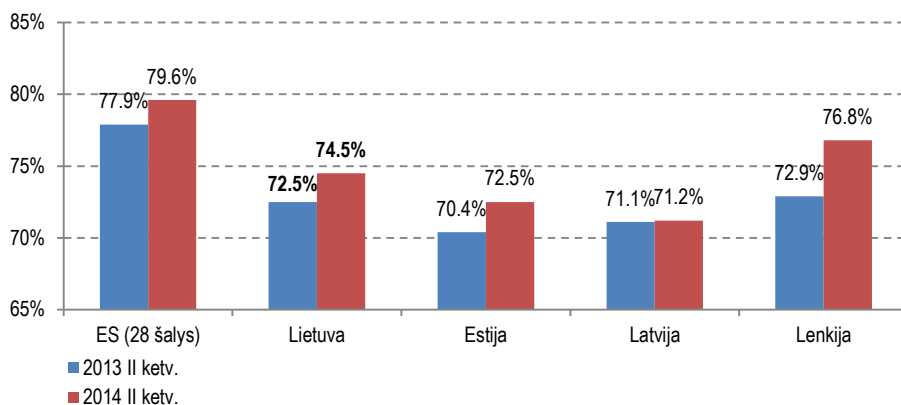
Užimtų ir laisvų darbo vietų pokytis per metus, proc.

III. GAMYBOS PAJĖGŪMŲ PANAUDOJIMAS

► 2014 m. II ketv. gamybos pajėgumai pramonėje (eliminavus sezono įtaką) buvo išnaudoti 74,5 proc. ir 2,0 proc. punkto viršijo 2013 m. II ketv. lygį. Tarp Lietuvos kaimynių mažiausiai gamybos pajėgumai buvo išnaudoti Latvijoje, kur rodiklis siekė 71,2 proc. ir tik 0,1 proc. punkto didesnis negu prieš metus, Estijoje rodiklis buvo kiek didesnis – 72,5 proc. (arba 2,1 proc. punkto didesnis negu prieš metus), o Lenkijoje – 76,8 (arba 3,9 proc. punkto didesnis negu prieš metus). Bendrai visoje ES vidutinis gamybos pajėgumų panaudojimas per metus buvo didesnis negu Lietuvoje arba jos kaimynėse – jis padidėjo nuo 77,9 proc. (2013 m. II ketv.) iki 79,6 proc.

Vidutinis gamybos pajėgumų panaudojimo lygis, proc.

► 2014 m. II ketv. kaip pagrindinį veiksnių, ribojančių gamybos apimtį, 41,0 proc. apklaustų Lietuvos įmonių nurodė paklausos trūkumą, 33,8 proc. apklaustų įmonių nurodė, kad gamybos apimčių neribuoja jokie veiksniai, kai tuo tarpu 2013 m. II ketv. paklausos trūkumą paminėjo 49,1 proc. apklaustų įmonių, o jokių apribojimų nejautė mažesnę dalį apklaustų įmonių – 29,9 proc. Tačiau Lietuvos įmonių gamybos apimtį ribojančių veiksnių vertinimas pakankamai ženkliai skyrėsi nuo euro zonos šalių, kur paklausos trūkumą nurodė 33,1 proc. apklaustų įmonių 2014 m. II ketv., o 2013 m. atitinkamu laikotarpiu – 43,2 proc., taip pat ir visai neįaučiančių jokių trukdžių skaičius padidėjo nuo 47,4 iki 53,9 proc.

KITA INFORMACIJA

Ši apžvalga parengta pagal Eurostato, Lietuvos statistikos departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos ir VĮ „Registrų centras“ skelbiamus duomenimis, kurie buvo paskelbti iki 2014 m. spalio 1 d.